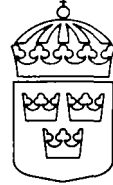

Regeringens proposition 1992/93:235

Ändringar i lagen (1986:3) om rundradiosändning av finländska televisionsprogram

Prop.
1992/93:235

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Vid regeringssammanträdet har statsrådet Könberg varit föredragande.

Stockholm den 18 mars 1993

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Bo Könberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i lagen (1986:3) om rundradiosändning av finländska televisionsprogram. Rätten att vidareända skall inte vara begränsad till program som sänds av Oy Yleisradio Ab utan omfatta alla TV-program som sänds i rundradiosändning med stöd av tillstånd från Finlands regering. I förtydligande syfte anges vidare att regeringen får förena ett sändningstillstånd med villkor som avser föreskrifter om kommersiell reklam.

Ändringar i lagen (1986:3) om rundradiosändning av finländska televisionsprogram

1 Ärendet och dess beredning

Som ett led i ett programutbyte mellan Sverige och Finland pågår sedan år 1986 sändningar av finländsk television över Stockholmsområdet. Sverige-finska Riksförbundet har tillstånd för verksamheten. I enlighet med ett be- myndigande i lagen (1986:3) om rundradiosändning av finländska televi- sionsprogram har regeringen som villkor för tillståndet bl.a. föreskrivit att sändningarna inte får innehålla kommersiell reklam.

Frågan om reklam skall tillåtas i sändningarna har under de senaste åren diskuterats vid de överläggningar om programutbytet som har förekommit mellan företrädare för de båda ländernas regeringar. Finlands trafikminister har i skrivelser till Sveriges kulturminister föreslagit att villkoren för sänd- ningarna skall ändras så att det blir tillåtet att sända program som produceras av det finländska reklam-TV-företaget MTV Oy med reklam. Beträffande pla- ceringen av reklaminslag skulle bestämmelserna i den svenska lagstiftningen iaktas. Det anges också att en anpassning till gemensamma regler inom Europarådet och Europeiska ekonomiska gemenskapen (EG) kommer att ske.

Det förslag regeringen lägger fram i denna proposition har inte föregåtts av sedvanlig remissbehandling. Synpunkter har dock inhämtats under hand från Finlands trafikministerium, Oy Yleisradio Ab, MTV Oy, Sverige-finska Riks- förbundet, Sveriges Television AB och Nordisk Television AB. Ingen av dem har haft något att erinra mot det som nu föreslås. Regeringen anser där- för att förslagen är tillräckligt beredda för att kunna läggas fram.

2 Bakgrund

Det svensk-finska TV-samarbetet

Det samarbete i fråga om utbyte av TV-program mellan Sverige och Finland som inleddes år 1986 har successivt utvidgats. I dag sänds en finländsk programkanal trådlöst över Stockholmsområdet samt i kabel i 24 kommuner utanför detta område. I Finland sänds en redigerad svensk programkanal ut över fyra marksändare i sydöstra Finland. Samarbetet bygger på en ömse- sidighetsprincip där de båda länderna svarar för jämförbara kostnadsåtagan- den. För de svenska insatserna föreslås i 1993 års budgetproposition (bil. 12 s. 250 ff) ett anslag på 27 132 000 kr för budgetåret 1993/94 till Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland.

Lagen (1986:3) om rundradiosändning av finländska televisionsprogram tillkom efter förslag i prop. 1985/86:54. En utgångspunkt för förslagen var en överenskommelse år 1985 mellan statsministrarna i Sverige och Finland om att söka få till stånd sändningar av en finländsk TV-kanal från radiosända-

re i Storstockholmsområdet. De närmare förutsättningarna för förberedelsearbetet redovisas i propositionen. De innebar följande:

- Det finländska rundradioföretagets, Oy Yleisradio Ab:s, TV-program skall vidaresändas i en programkanal.
- Kanalen skall vidaresändas i det skick den kommer från Finland. Eventuell redigering får alltså ske i Finland.
- Sändningarna skall innehålla programinslag som antingen sänds samtidigt i rundradiosändning i Finland eller också har sänts kort dessförinnan i sådan sändning.
- Sändningarna får inte innehålla kommersiell reklam.
- Sverige svarar för de tekniska kostnaderna för rundradiosändningen i Sverige.
- Sändningarna skall kunna påbörjas i februari 1986.

När lagen tillkom pågick överläggningar mellan Finland, Island, Norge och Sverige om samarbete i fråga om rundradiosändningar över Tele-X-satelliten. De aktuella sändningarna av finländska televisionsprogram sågs som en temporär insats i avvaktan på att Tele-X-sändningarna skulle starta. Bl.a. mot bakgrund härav begränsades lagens giltighet till utgången av år 1987.

Det planerade samarbetet om satellitsändningar kom inte till stånd. Lagens giltighetstid har förlängts flera gånger. I den senaste budgetpropositionen (bil. 12 s. 253) föreslås att lagen som nu gäller till utgången av år 1993 skall fortsätta att gälla till utgången av år 1994.

Enligt lagen i dess nuvarande lydelse får regeringen för tiden intill utgången av år 1993 medge rätt till rundradiosändning från radiosändare av televisionsprogram i radio- eller trådsändning från Finland (1 § första stycket). Sändningen skall bestå av vidaresändning av program som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan har sänts i Finland av Oy Yleisradio Ab (2 §). Bestämmelserna i 6–18 §§ radiolagen (1966:755) gäller inte för sändningen (3 §). Dessa bestämmelser innehåller bl.a. regler om opartiskhet och saklighet, demokratiska värderingar samt förbud mot visst gynnande av kommersiella intressen i programverksamheten, bemyndigande att avtala om villkor för sändningsrätten, regler för annonser samt bestämmelser om radionämndens granskning. Ett sändningstillstånd får förenas med särskilda villkor. Dessa får avse vilka radiosändare som får användas, sändningens räckvidd, programverksamhetens utformning samt förbud mot kommersiell reklam (4 §). Om tillståndshavaren bryter mot villkor som avser förbud mot reklam, får sändningstillståndet återkallas (5 §).

Begreppen rundradiosändning, radiosändning och trådsändning används i lagen i samma betydelse som i radiolagen (1 § andra stycket). Enligt 1 § radiolagen definieras såsom *radiosändning* ljud, bild eller annat meddelande som sänds med hjälp av elektromagnetiska vågor vilkas frekvenser är lägre än 3 000 gigahertz och vilka utbreder sig i rymden utan särskilt anordnad ledare. Med *trådsändning* förstås ljud, bild eller annat meddelande som sänds med hjälp av elektromagnetiska vågor vilka är bundna vid särskilt anordnad ledare. *Rundradiosändning* avser en radiosändning som är avsedd att tas emot

direkt av allmänheten, om sändningen inte är avsedd endast för en sluten krets, vars medlemmar är förenade genom en påtaglig gemenskap av annat slag än ett gemensamt intresse att lyssna på eller se sändningen.

Vid sin behandling av propositionen avtog riksdagen ett motionsyrkande om att möjligheten att förbjuda kommersiell reklam skulle tas bort. Kulturutskottets avstyrkte motionen med en hänvisning till det utredningsarbete som pågick rörande effekterna av reklam i företrädesvis TV (bet. KrU 1985/85:12, rskr. 1985/86:86).

Regeringen har, senast genom beslut den 17 december 1992 som avser år 1993, meddelat tillstånd för Sverigefinska Riksförbundet att bedriva sändningar enligt lagen. Som villkor för tillståndet gäller att en sändare i Nacka jämte vissa slavsändare får användas, att sändningen skall ske i en kanal, att sändningen skall bestå av vidare-sändning av program som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan har sänts i Finlands Oy Yleisradio Ab samt att sändningarna inte får innehålla kommersiell reklam.

Enligt en särskild överenskommelse med Svenska Kabel-TV AB överförs sändningarna via fiberoptiskt nät till kabelnät på 24 orter i landet. För denna överföring krävs inte något särskilt tillstånd.

TV-verksamheten i Finland

Rundradioverksamheten i Finland regleras med stöd av 1927 års lag om radioanläggningar. Rätt att bedriva rundradiosändningsverksamhet beviljas av statsrådet. Statsrådet beviljade den 14 december 1989 Oy Yleisradio Ab tillstånd att sända rundradiosändningar av ljudradio och television. Tillståndet gäller i tio år. Enligt tillståndsvillkoren får Yleisradio inte sända kommersiell eller därmed jämförbar reklam annat än i samband med televisionsprogram. Yleisradio har rätt att använda sig av MTV Oy för televisionssändningar enligt överenskommelse mellan de båda bolagen. Yleisradio har emellertid, tillsammans med MTV, ansvar för de program som sänds av MTV. Även TV-program från Sveriges Television AB sänds ut med stöd av tillståndet till Yleisradio.

Enligt avtalet mellan Yleisradio och MTV den 30 november 1989 skall Yleisradio upplåta all sändningstid i det tredje sändarnätet till MTV. I avtalet regleras villkoren för annonser. Dessa innebär i korthet följande. Annonser skall klart kunna urskiljas från program. Reklam för alkoholdrycker och tobak är förbjuden. För läkemedelsreklam gäller särskilda restriktioner. Man bör inte i onödan använda barn i reklam. Reklamen skall uppgå till högst 15 % av den hyrda sändningstiden. När Finland har ratificerat Europarådets konvention om gränsöverskridande television skall MTV följa de regler för reklam som finns i konventionen.

Det skall inte förekomma reklam i kanal 1 och 2, i vilka Yleisradio svarar för programmen utan avtal mellan företagen. Ett sådant avtal föreligger beträffande sportsändningarna i kanal 1 och 2, i vilka det alltså sänds reklam.

Reklaminslag får sättas in i program under förutsättning att det ändå förekommer avbrott i programmet eller om programmet kan avbrytas utan men för upplevelsen av programmet. Ett program som varar minst 20 minuter får

avbrytas en gång. Program på minst 35 minuter får avbrytas två gånger, program på minst 50 minuter får avbrytas tre gånger och program på minst 70 minuter får avbrytas fyra gånger.

Reklam för partipolitiska organisationer och teman har tidigare inte fått förekomma. Sedan år 1992 tillåts dock politisk annonsering.

Den nuvarande ordningen innebär att all rundradiosändning i Finland bedrivs med stöd av Yleisradios sändningstillstånd. Denna situation kan emellertid inom kort komma att ändras. En utredning om public service-verksamhetens ställning under 1990-talet föreslog i början av januari 1993 bl.a. att beredningen av en ramlag om etermedier skall inledas samt att MTV redan dessförinnan skall få ett eget sändningstillstånd.

3 Förslag från Finlands trafikminister

Finlands trafikminister har föreslagit att villkoren för sändningarna skall ändras så att det blir tillåtet att sända program som produceras av det finländska reklam-TV-företaget MTV Oy med reklam. Beträffande placeringen av reklaminslag har man förklarat sig beredd att iaktta bestämmelserna i den svenska lagstiftningen. Det anges också att en anpassning till gemensamma regler inom Europarådet och Europeiska ekonomiska gemenskapen (EG) kommer att ske.

4 Överväganden

Regeringens förslag: Lagen om rundradiosändningar av finländska televisionsprogram ändras så att rätten att sända inte skall avse endast program från Oy Yleisradio Ab utan alla TV-program som sänds i rundradiosändning med stöd av tillstånd från Finlands regering. I förtydligande syfte anges vidare att regeringen får förena sändningstillståndet med villkor som avser föreskrifter om kommersiell reklam.

Synpunkt som framförts under beredningen: *Nordisk Television AB* anser det vara angeläget att de sändningar som distribueras i Sverige inte skall få innehålla andra annonser än sådana som sänds i Finland.

Skälen för regeringens förslag: TV-samarbetet mellan Sverige och Finland är nu inne på sitt åttonde år. Till en början omfattade det endast ut-sändningar av en finländsk TV-kanal över Storstockholmsområdet. Numera ingår i samarbetet även utsändning av en rikssvensk TV-kanal i sydöstra Finland samt kabelspridning av den finländska kanalen på 24 orter i Sverige.

De grundvillkor som gäller för de finländska TV-sändningarna från radio-sändare i Sverige framstår fortfarande som lämpligt utformade. Sändningarna skall utgöras av ett programutbud som sammanställs i Finland och som består av program som samtidigt eller nästan samtidigt sänds ut i rundradiosändning

i Finland. Denna ordning har fungerat utan några olägenheter sedan samarbetets början.

Vissa förändringar som har ägt rum eller som kan förväntas bör emellertid leda till att förutsättningarna för sändningarna justeras i vissa avseenden.

Enligt lagens 2 § skall sändningarna bestå av vidare-sändning av program som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan har sänts i Finland av Oy Yleisradio Ab. Enligt nuvarande ordning bedrivs såväl Yleisradios som MTV:s sändningar med stöd av Yleisradios tillstånd. Lagen hindrar därför inte att MTV:s sändningar vidare-sänds i Sverige. Med hänsyn till föreliggande förslag att MTV skall meddelas eget sändningstillstånd bör emellertid lagens ordalydelse ändras. Rätten att sända föreslås avse TV-program som sänds eller nyligen har sänts i rundradiosändning i Finland med stöd av tillstånd från Finlands regering.

Förbudet mot kommersiell reklam i de finländska sändningarna är också ett villkor som har passerats av utvecklingen. Vid lagens tillkomst gällde fortfarande förbud mot reklam i svensk television, såväl i marksändningar som i kabel. Enligt den då gällande lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar fanns det till och med möjlighet att förbjuda vidare-sändning av programkanaler från satellit om de i större omfattning innehöll reklam som var särskilt riktad till den svenska publiken.

Dessa förutsättningar är nu helt förändrade. Sedan slutet av år 1991 finns en marksänd reklamfinansierad svensk TV-kanal. Lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten, som gäller sedan den 1 januari 1992, tillåter reklam i egensändningar i kabel. Några möjligheter att förhindra vidare-sändning av satellitprogram finns inte enligt den nya lagen. Riksdagen har vidare nyligen beslutat lagen (1992:1356) om satellitsändningar av televisionsprogram till allmänheten, vilken avses träda i kraft samtidigt med EES-avtalet. Även enligt denna lag är det tillåtet med reklamsändningar.

I och med att det är tillåtet med reklam i olika slag av svenska TV-sändningar finns det enligt regeringens mening inte längre någon anledning att upprätthålla ett reklambud för de finländska sändningar som sänds ut i Sverige. Vi har därför för avsikt att ändra tillståndsvillkoren så att det blir tillåtet att sända reklam i de finländska sändningarna. Med anledning av den synpunkt som anförts av Nordisk Television AB bör det framhållas att föreskriften om att sändningarna endast får bestå av program som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan har sänts i Finland givetvis gäller även för reklaminslagen.

Enligt lagens 4 § får regeringen förena ett sändningstillstånd med villkor som avser förbud mot kommersiell reklam. Regeringen har självfallet möjlighet att inte alls ställa upp några villkor eller att ange villkor som endast tar i anspråk en del av det utrymme som lämnas av bemyndigandet. Med hänsyn till att vi nu avser att endast ställa upp vissa villkor för reklamen bör det emellertid i förtydligande syfte i lagtexten anges att villkoren för sändningstillståndet kan avse förbud mot eller föreskrifter om kommersiell reklam. Även 5 § som innehåller regler om återkallelse av sändningstillståndet bör anpassas till den nya situationen.

För riksdagens information vill vi meddela att vi har för avsikt att bestämma villkor som i huvudsak överensstämmer med de regler som gäller för reklamsändningar enligt lagen om kabelsändningar till allmänheten och lagen om satellitsändningar av televisionsprogram till allmänheten. Det innebär bl.a. att högst tio procent av sändningstiden per dygn skall få avse annonser och att annonser med vissa undantag endast skall få sättas in mellan programmen. Reklam som särskilt är riktad till barn under 12 år får inte sändas. Villkoren för reklamen i de finländska sändningarna kommer därmed att motsvara vad som gäller för svenska sändningar. De nämnda lagarna innehåller inget förbud mot viss åsiktsreklam. Den politiska annonsering som förekommer i finsk TV hindras därför inte.

5 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad som anförts har inom Kulturdepartementet upprättats förslag till

lag om ändring i lagen (1986:3) om rundradiosändningar av finländska televisionsprogram.

Förslaget hör till Lagrådets granskningsområde. Ändringarna är dock av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6 Ärendet till riksdagen

Regeringen föreslår att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1986:3) om rundradiosändningar av finländska televisionsprogram.

Propositionens lagförslag

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1986:3) om rundradiosändningar av finländska televisionsprogram;

Prop. 1992/93:235

Propositionens

Lagförslag

Härigenom föreskrivs att 2, 4 och 5 §§ lagen (1986:3) om rundradio-sändningar av finländska televisionsprogram skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Sändningen skall bestå av vidare-sändning av program som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan har sänts i Finland *av Oy Yleisradio Ab.*

Sändningen skall bestå av vidare-sändning av program som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan har sänts i Finland *med stöd av tillstånd från Finlands regering.*

4 §

Ett sändningstillstånd får för-
enas med särskilda villkor. Dessa
får avse vilka radiosändare som får
användas och sändningens räck-
vidd ävensom programverksam-
hetens omfattning och förbud mot
kommersiell reklam.

Ett sändningstillstånd får för-
enas med särskilda villkor. Dessa
får avse vilka radiosändare som får
användas och sändningens räck-
vidd ävensom programverksam-
hetens omfattning och förbud mot
*eller föreskrifter om kommersiell
reklam.*

5 §

Sändningstillståndet får återkal-
las, om tillståndshavaren bryter mot
villkor som avser förbud mot
reklam.

Sändningstillståndet får återkal-
las, om tillståndshavaren bryter mot
villkor som avser förbud mot *eller
föreskrifter om reklam.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1993.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 mars 1993

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidsson, Könberg, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Statsrådet Könberg anmäler fråga om ändring i lagen (1986:3) om rundradio-sändningar av finländska televisionsprogram

Regeringen beslutar att genom proposition i enlighet med bilagan till detta protokoll lämna förslag till riksdagen om lag om ändring i lagen (1986:3) om rundradiosändningar av finländska televisionsprogram.

Ur protokollet
Maud Melin

